

בהר - בחקתי – "לא מאסתי ולא געלתי"

מאת: הרב אשר סבג
שליח לשעבר בשיקגו (תשס"ד)
כיום רב קהילה בראשון לציון

השבת אנו מסיימים את ספר "ויקרא", ספר הקדושה, ובעז"ה ביום שישי השבוע נצין את השנה ה-53 לשחרור ירושלים ואיחוד העיר.

בפרשה האחרונה של ספר ויקרא, פרשת בחקתי, המכונה "פרשת הקללות", הקב"ה מתרה בעם ישראל "אם בחקתי תלכו וכו'" אז תקבלו ברכות, אבל אם לא תלכו בחקתי... התורה מונה בפרשתנו 49 קללות שיחולו על עם ישראל אם לא ילך בחוקות ה'.

אחת הברכות היא "ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם", וכנגדה בקללות "וגעלה נפשי אתכם", כאשר משמעות הדברים היא השראת השכינה בעם ישראל, החיבור לאלוקי ישראל, בברכה תהיה השראת שכינה אולם בקללה לא תהיה.

אלא שבסוף הקללות אומרת התורה "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויבהם לא מאסתי ולא געלתי..." כיצד זה יתכן? הרי לפני כן אמרה התורה "וגעלה נפשי אתכם", דהיינו עוד קודם שתצאו לגלות כבר לא תהיה השראת שכינה, ואם כן כיצד אומרת התורה שאפילו בגלות עדיין הקב"ה לא הרפה מהחיבור לעם ישראל?

קשה להסביר במילים מה ירושלים עושה לעם ישראל, די לקרוא את התיאורים הנפלאים של החיילים שלחמו בגזרת ירושלים, חילונים שלפתע הרגישו געגועים וכמיהה לקדושה.

כך כתב רמ"ל לשעבר, חיים בר לב ז"ל, לאביו, "אתה מכיר אותי. מעולם לא בכיתי. גם כשאמא נפטרה לא בכיתי, לא יכולתי לבכות. אבל כשהגעתי עתה לכותל המערבי נפתחו לפתע מעינות בכי, בכיתי ללא הפוגות. לא יכולתי להתאפק מבלי לדעת למה"

חייל אחר שכתב "אני לא דתי אבל ראיתי בעצמי את הניסים... אני רוצה להתפלל לא סתם ככה. אני מפציר בכם, תלבישו לי תפילין על הראש ועל היד, קשרו אותם חזק חזק, מעולם לא למדו אותי להתפלל. איך אקרב אל הכותל? מה אומר מה אלחש לאבנים? התקרבותי לישישה אחת שמזגה לאנשים כוס מים לשתייה... אמרתי יחד איתם שהכל נהיה בדברו, הישישה אמרה אמן ואני התפרצתי בלי בושה בבכי".

הרב קוק מסביר באיגרת תקנ"ה שיש שתי סוגי קדושות שמתגלות בעם ישראל. הראשונה נקראת "קדושת הבחירה" והיא תלויה בבחירה של עם ישראל, כאשר הם מקיימים תורה ומצוות הקדושה הזו שורה עליהם וכאשר הם לא מקיימים היא עוזבת אותם.

אבל, אומר הרב קוק, ישנה קדושה נוספת, גדולה יותר ועמוקה ופנימית יותר שיש לכל אחד מעם ישראל, בין אם הוא מקיים תורה ומצוות ובין אם לא, והיא נקראת "סגולת ישראל". מן הקדושה הזו אי אפשר להיפרד.

וזו כוונת התורה כאשר היא מדברת על "וגעלה נפשי אתכם", אין היא מתכוונת לאבדן מוחלט של הקדושה, אלא רק לאובדן הקדושה הבחירית התלויה בשמירת החוקים. אולם, הקדושה הפנימית הסגולית אינה בטלה לעולם, ואפילו כאשר עם ישראל גולה מארצו היא עדיין מופיעה בתוכו "לא מאסתי ולא געלתי", אך היא נסתרת ואינה נגלית תמיד.

יש רק דבר אחד שיכול לעורר את הקדושה הזו ולהוציא אותה מן הכח אל הפועל, וזו ירושלים, רק הכמיהה והאהבה לירושלים "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", היא שמסוגלת לעורר את הקדושה הנחבאת הזו, ולהעלות אותה על פני השטח.

זה מה שקרה לעם ישראל אחר מלחמת ששת הימים. הקדושה הסגולית התעוררה, ולפתע גם אלו שלא היו קשורים מעולם בחייהם לקודש, הרגישו התעוררות וגעגועים למשהו שהוא מעבר לעולם הזה.

הדרך היחידה לעורר שוב את אותה רוח עצומה החבויה בתוך ליבות עם ישראל את הקדושה הפנימית, היא דרישת ירושלים, "שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביו... למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך" ואז ממילא יתעורר הרצון להשבת הקודש למקומו "למען בית ה' אלוקינו אבקשה טוב לך".

שבת שלום

לתגובות: ashersabag77@gmail.com